

Evangeliske Biskoper i Throndhjems Stift efter Reformationen.

2f

Biskop Dr. A. Chr. Bang.

1. Mag. Torbjørn Olavsson Bratt.

1546—1548.

Han var født paa Andenes i Senjen omkring Aar 1500, havde faaet sin første Uddannelse ved Domskolen i Throndhjem og derpaa studeret ved Universitetet i Köln. Efter i kort Tid at have været Lærer ved Kjøbenhavns Universitet og derpaa at have tjent hos Kong Fredrik den førstes Søn Hertug Hans, var han draget op til Throndhjem, hvor Domkapitlet først valgte ham til sin Dekanus (1538) og derpaa til evangelisk Biskop (1542). Han reiste da ned til Kjøbenhavn for at faa Kongens Stadfæstelse paa sit Valg. Men Kong Kristian den tredje fandt ham endnu ikke moden for denne Stilling, hvorfor han sendte ham til Universitetet i Wittenberg for at oplæres af Luther i Evangeliet. Efter at have studeret der i omkring 2½ Aar og en Tid endog boet i Luthers Hus, vendte han tilbage til Kjøbenhavn, forsynet med rosende Vidnesbyrd baade fra Luther og Bugenhagen. Den 6te Januar 1546 blev han udnævnt til evangelisk Tilsynsmand over Throndhjems Stift. Efterat have tiltraadt sit Embede og begyndt at virke med stor Iver, fandt han det nødvendigt at drage til Kjøbenhavn for at forhandle med Kongen og Regjeringen om

flere vigtige Spørgsmaal. Han fik imidlertid kun lidet udrettet, og mismodig gav han sig paa Tilbageveien. Da han i Fasten 1548 var kommet til Hedemarken, døde han af Pesten og blev gravlagt i Ringsaker Kirke. Hans tidlige Bortgang var et stort Tab for den norske Kirke. Thi han brændte af Nidkjærhed for Evangeliets Sag.

2. Mag. Hans Gaas.

1549—1578.

Født paa Fyn omkring 1500 blev han i 1520 Student ved Kjøbenhavns Universitet og drog derpaa til Wittenberg for at studere under Luthers Veiledning. Hjemkommen blev han Prest paa Fyn nogen Tid, studerede saa i Kjøbenhavn og blev den 26de Mai 1549 udnævnt til Biskop i Throndhjems Stift. I denne Stilling virkede han med stor Nidkjærhed til Reformationens Gjennemførelse i Stiftet. Han var af en mild Natur og som det synes høit elsket af folket. Under Svenskernes Okkupation af Throndhjem i 1564 viste han sig som en mod sin Konge tro Mand. Han afgik ved Døden den 17de September 1578.

3. Mag. Hans Mogensson.

1578—1595.

Var født i Kjøbenhavn 1525 og blev Student ved Universitetet sammesteds i 1544. Efter at have været udenlands paa Studium i længere Tid, blev han i 1558 Profesør i sin fødeby, tog Afsked fra Universitetet i 1567, da han blev Sogneprest i Skaane; den 28de August 1578 udnævnte Kongen ham til Biskop i Throndhjems Stift. Døde den 30te November 1595. — Han var en lærd Mand, mild og godmodig, men svag af Helbred og uden nævneværdig praktisk Dygtighed. Hans forkyndelse var langtrukken og vidløftig, men alvorlig og ren evangelisk.

4. Mag. Isak Grønbech.

1595—1617.

Født i Kjøge 1564. Efterat have studeret ved flere udenlandske Universiteter blev han i 1593 Sogneprest til Nicolai Kirke i Kjøbenhavn; det følgende Aar blev han anklaget for at hylde Calvinistiske Synsmaader med Hensyn til Udvælgelsen, en Vildfarelse, han høitidelig maatte tilbagefalde. Efter at han den 15de September 1596 var Throndhjem i fortid og Nutid.

bleven udnævnt til Biskop i Throndhjem, virkede han i denne Stilling til sin Død den 27de Juni 1617. Han tog sig med Iver af Latin-skolen, var en Mand med filologiske Interesser og forsøgte sig ogsaa som Salmedigter. Ved sin Embedsiver efterlod han sig et agtet Navn i sit Stift.

5. Mag. Anders Arreboe.

1617—1622 † 1637.

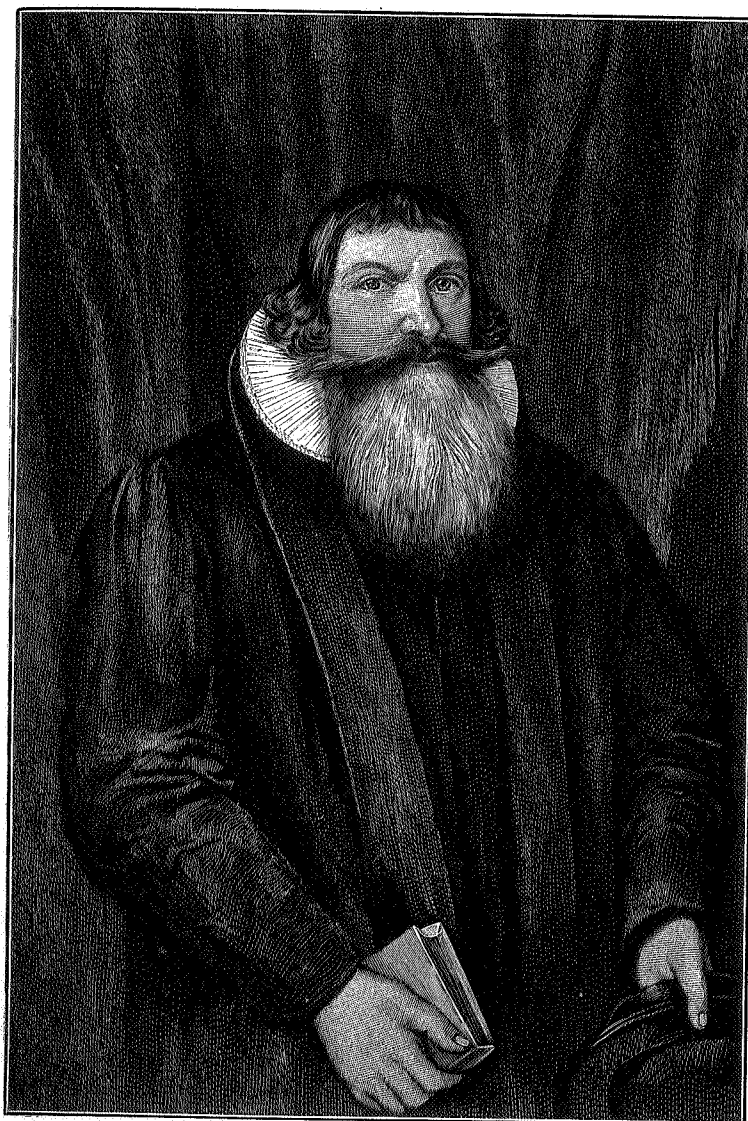
Han havde sit Navn efter den slesvigiske Ø Uerø, hvor han blev født den 2den Januar 1587. I Aaret 1608 blev han Slotsprest i Kjøbenhavn, tog i 1610 Magistergraden ved Kjøbenhavns Universitet, udnævntes 1613 til Prest i Fredriksborg og 1616 til Sogneprest ved Nicolai Kirke i Kjøbenhavn. Ved sin patriotiske Digtning til Kongehusets Forherligelse var han efterhaanden steget høit i Kristian den fjerdes Gunst. Et nyt Bevis herpaa fik han, da Kongen udnævnte ham til Biskop i Throndhjem den 15de Marts 1618 i en Alder 31 Aar.

Hurtig havde Arreboe steget, hurtig skulde han falde. Ved sin ungdommelige Hensynsløshed mod formaende Mænd, ved sin overstrømmende Eystighed i Selskaber og sin uforsigtige og for en Biskop upassende Færd undergravede han sin Stilling, indtil han paa Herredagen i Bergen den 31te Juli 1622 blev dømt til Uffættelse. Letfindig havde han visselig været, men nogen egentlig umoralisk Handling havde han ikke gjort sig skyldig i. Hvad hans senere Liv angaar, da blev han efter flere Trængsels- og Bodskaar 1626 udnævnt til Sogneprest til Vordingborg, hvor han døde „stille og gudhengivent“ den 12te Marts 1637. Som religiøs Digter har han efterladt sig et uødeligt Navn.

6. Mag. Peder Jensen Skelderup.

1622—1642 † 1646.

Han var Søn af den dygtige Biskop i Bergen Dr. Jens Skelderup og født den 7de September 1571. Gik først paa Skole i Bergen og derpaa i Stavanger, hvor han boede hos Biskop Jørgen Eriksøn, der var gift med hans Søster. Efterat han saa havde nydt Undervisning i nogen Tid i Latinskolen i Sorø og derefter studeret et Par Aar ved Kjøbenhavns Universitet, drog han til Wittenburg, hvor han opholdt 1595—1598. Vendt tilbage til sit Fædreland blev han i 1598

Efter Maleri i Domstuen.

Reproduceret af S. C. Olsen, Christiania.

Anders Arreboe.

Kapellan i Mandal, i 1607 Slotsprest i Fredriksborg og det følgende Aar Sogneprest til frue Kirke i Kjøbenhavn. Den 8de Oktober 1622 udnævnte Kongen ham til Biskop i Throndhjems Stift. Om hans Virksomhed som saadan haves ikke mange Efterretninger. Nogen betydelig Mand var han ikke. Han tog Afsted i 1642 og døde den 27de September 1646. En af hans Søønner blev Biskop i Bergen.

7. Mag. Erik Bredal.

1643—1672.

født i Rudkjøping paa Langeland i 1607. Efterat have været Elev af Skolen i Sorø blev han Student i 1629. Fra 1631—1640 virkede han som Skolemand i Nykjøping paa Falster med Undtagelse af et Par Aar, han studerede ved Universitetet i Kjøbenhavn. I 1640 blev han Sogneprest i den nyopførte Kirke paa Christianshavn, hvor han holdt Gudstjeneste baade paa Tysk og Dansk. Den 10de Januar 1643 blev han udnævnt til Biskop i Throndhjem i en Alder af kun 36 Aar. Han døde Natten mellem den 15de og 16de Mai 1672.

Biskop Bredal var en kraftig og myndig Mand, en dygtig Prædikant og en nidkær Biskop. Videnskabelig interesseret holdt han en Tid forelæsninger over Hebraisk for de i Stiftsstadens værende Studerende og opflog Disputations-Teser paa Domkirkes Dør. Med Iver tog han sig af Ungdommens kristelige Oplysning og fik Kirke-Katekisationer sat i Gang paa flere Steder i sit Bispedømme. Da han efter Throndhjems Afstaaelse til Sverige i 1658 opholdt sig i det nordlige Norge, begyndte han en velsignelsesrig Virksomhed til Udbredelse af kristelig Oplysning blandt finnerne. Hans Strengthed, Myndighed og muligens stundom ogsaa Partiskhed indviklede ham i flere Stridigheder med sit Presteskab.

8. Mag. Arnold de Fine.

1672.

Han var en Prestesøn fra Helsingborg og født i 1614. Af Biskop Ludvig Munthe, der var gift med hans Søster, blev han i 1637 kaldet til Bergen, ved hvis Latinskole han virkede i forskellige Stillinger, paa samme Tid som han syslede med at virkeliggjøre den Plan at forfatte en vidtløftig Norges Historie paa Latin. Til Fremme af dette Arbejde fik han i 1667 Løftebrev paa det første ledige Bispeembede i Norge. Meningen var, at han paa denne Maade

10. Dr. Kristofer Schletter.

1678—1688.

født i Halmstad 1629, Student fra Latinskolen i Kjøbenhavn 1650, Rektor ved Herlufsholms Skole 1658, theologisk Lektor i Roskilde 1668 og Professor i Theologien ved Kjøbenhavns Universitet 1672. Efter Pontoppidans Død blev han Biskop i Throndhjem 1678; død den 25de Oktober 1688. I Trykken har han udgivet et Par mindre Skrifter paa Latin. Som Biskop var han kun lidet fremtrædende.

11. Dr. Peder Krog.

1688—1731.

født i Aarhus den 8de April 1654. Gik paa Latinskolen i sin fødeby, blev Student 1670, drog ud paa Studium i 1672 og var udenlands lige til 1678, i hvilken Tid han besøgte forskjellige Universiteter i Tyskland, Belgien og England; et helt Aar opholdt han sig i Christian Scriveres Hus i Magdeburg for under dennes Vejledning at studere bibelsk Theologi. Ved sin Hjemkomst i 1678 blev han Viceprovst paa Kommunitetet, det følgende Aar Rektor i Kjøge og i 1681 Prest paa Samsø. Efter Schletters Død blev han under 1ste December 1688 udnævnt til Biskop i Throndhjem. I denne Stilling afgik han ved Døden den 24de Mai 1731 efterat have indehavt Bispeembedet i den lange Tid af omkring 44 Aar.

Biskop Krog var, efter alt hvad man kan se, en Mand af ypperlige Evner. Under sin lange Studietid i Udlandet havde han tilegnet sig megen Lærdom navnlig paa de østerlandske Sprogs Omraade, ligesom han ogsaa skrev en elegant Latin. Han var heller ikke blevet ganske uberørt af den fra Scriver udgaaede pietistiske Bevægelse, om han end væsentlig maa regnes blandt Tidens ortodokse Theologer. Hans Afhandling om Solens Stillestaaen er da ogsaa et monstrum af død Skolelærdom, og det gjør et i Sandhed komisk Indtryk at se ham forsøge at modbevise Kopernikus ved talmudiske Citater og arabiske Vers.

I Biskop Krogs Embedstid falder „Syvstjernens“ Optræden og Thomas von Westens Virksomhed. At forholdet mellem denne af glødende Begeistring fyldte „Sinnernes Apostel“ og Throndhjems Biskop blev saa spændt, var nok ikke udelukkende sidstnævntes Skyld, om man end bittert maa beklage, at han lagde den ildfulde Banebryder for Guds Rige saa mange Hindringer i Veien og skaffede ham saa mange

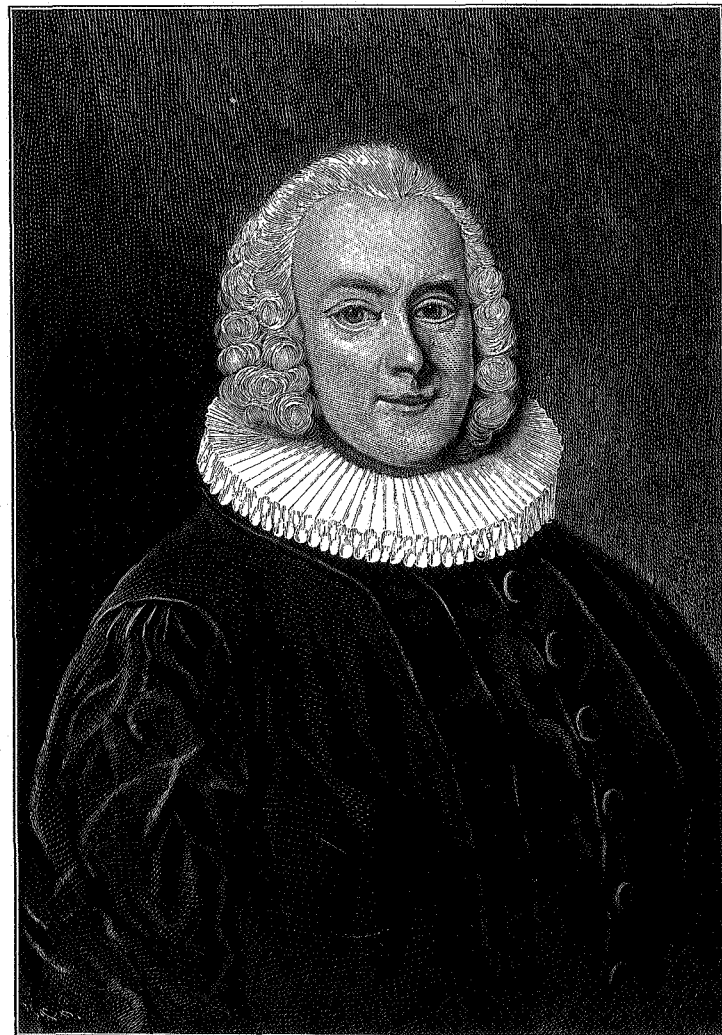
bitre Stunder. Forøvrigt er det Historiens Dom om Biskop Krog, at han i sit private og offentlige Liv lagde for Dagen hensynslos Stridbarhed, ubændig Herksesygge og smudsig Gjerrighed.

12. Dr. Eiler Hagerup.

1731—1743.

Han var født paa Kvernes Prestegaard den 25de November 1685. I 1702 blev han Student fra Throndhjems Skole, hvor han havde nydt Undervisning af den fremragende Sprogmand Rektor Mag. Anders Borch. Efter at han fra 1706—1709 havde været Lærer ved Throndhjems Latinskole, blev han i sidstnævnte Aar Personsekappellan i Kvernes. Dybt greben af den fra Sognepresten i Vesø, Thomas von Westen, udgaaede Vækkelse blev han en af de mest fremtrædende blandt de 7 romsdalske Prester, der har faaet Hædersnavnet „Svøstjernen“. Som disses Sendebud og Talsmand reiste han i Slutningen af 1714 til Danmark for nærmere at forhandle med Kirkestyrelsen om de af ham og hans Medbrødre foreslaaede Midler til det kristelige Livs Opvækkelse i den norske Kirke. Ved sin gribende Veltalenhed gjorde han sig i den Grad yndet paa høieste Sted, at han allerede den 15de Marts 1715 blev udnævnt til Sogneprest i Kallundborg. Her virkede han til 1727, da han efter Thomas von Westens Død blev theologisk Lektor i Throndhjem og det følgende Aar tillige Stiftsprovst sammesteds. Den 22de Juni 1731 fik han sin Udnævnelse til Biskop og døde den 15de April 1743. Han var den første Nordmand paa Throndhjems Bispestol siden Mag. Peder Skelderup.

Biskop Hagerup var en herskesyg Natur, ligesom han heller ikke kan fritjendes for Nepotisme. Det vakte ogsaa Opmerksomhed i Samtiden, at han, der havde begyndt som en udpræget Pietist, blev mere og mere objektiv og streng statskirkelig. Men det skal da heller ikke glemmes, at dette Omsving har en ret forklarlig Grund i de Erfaringer, han efterhaanden fik gjøre om Vækkelsens Udskielser i Separatisme og falsk Aandelighed. Han var en Mand med herlige Evner og gode theologiske Kundskaber. Det mest fremtrædende ved ham var hans glimrende Veltalenhed. Hans Passionsprædikener hører til det allerypperste, den norske Kirkes Mænd har frembragt paa den homiletiske Literaturs Omraade. Hans Forsøg i religiøs Digtning var uden synderlig poetisk Værd.

Efter Maleci i Romskisten.

Reproduceret af S. C. Olsen, Christiania.

Eudvig Harboe.

13. Ludvig Harboe.

1743—1748 † 1783.

Var en Prestesøn fra Broager i Slesvig og født 1709. Efter at have studeret ved flere tyske Universiteter kom han i 1735 til Kjøbenhavn, hvor han i 1738 blev Kapellan ved Garnisonskirken og 1739 Sogneprest til Fredrikshavn. I 1741 sendtes han til Island som Kirkevisitator; under Opholdet der udnævnte Kongen ham den 21de Juni 1743 til Biskop i Throndhjem, et Embede han først tiltraadte ved sin Tilbagekomst fra Island i 1746. I 1748 blev han Medhjælper hos sin Svigerfader Biskopen i Sjællands Stift, Peder Hersleb, efter hvis Død han blev hans Efterfølger. Han var den første Throndhjemsbiskop siden Reformationen, der ikke indehavde nogen akademisk Grad. Imidlertid var han dog en kundskabsrig Mand og virkede med Dygtighed som Biskop den korte Tid, han sad paa Throndhjems Bispestol.

14. Dr. Frederik Mønnestad.

1748—1758 † 1774.

Født paa Eidsberg Prestegaard den 21de Oktober 1693. Med Undervisning i Hjemmet, blev Student 1712 og tog theologisk Embeds-eksamen 1715. Efterat han fra 1722 til 1732 havde været Provst paa Regentsen og akademisk Docent i Theologi, blev han i sidstnævnte Aar Stiftsprovst i Aarhus og den 11te Mai 1748 Biskop i Trondhjem. Efter at have indehavt denne Stilling i 10 Aar blev han Biskop i Oslo, tog Afsted i 1773 og døde den 11te August 1774. Han var i sine yngre Aar en ivrig Disputator og gjennem hele sit Liv stiv ortodoks og en ivrig Modstander af Pietismen. Sine Embedspligter varetog han med samvittighedsfuld Flid; befandt sig dog bedst mellem sine Bøger; i Omgang var han munter; i sine Skrifter viser han sig nærmest som en tør Skolelærd.

15. Dr. Johan Ernst Gunerus.

1758—1773.

Født i Kristiania den 16de Februar 1718 og Student fra Skolen i sin Fødeby 1737. Paa Grund af Fattigdom maatte han efter et kort Ophold ved Kjøbenhavns Universitet vende tilbage til Kristiania, hvor han opholdt sig i de følgende tre Aar, beskæftiget med Studium

og Information. Fra 1740—1742 studerede han filosofi, Theologi og østerlandsske Sprog i Kjøbenhavn, idet han ved Information erhvervede sig Midler til Livsophold. I 1742 reiste han med offentligt Stipendium til Halle, hvor han med brændende Iver hengav sig til Studiet af fast alle Videnskaber, indtil han i 1744 drog til Jena. Her levede han i hele 10 Aar; Størsteparten af denne Tid virkede han som Privatdocent, det sidste Aar var han fast ansat Adjunkt i det filosofiske Fakultet. Hans forelæsninger omfattede Mathematik, filosofi og Theologi. Blandt hans i Jena udgivne Skrifter maa særlig nævnes et Verk paa 8 Bind over Natur- og folkeret. Kaldet tilbage til Danmark af Statsminister Holstein virkede han fra 1755 til 1758 som Regentsprovst og theologisk Docent ved Kjøbenhavns Universitet; i denne Tid udgav han blandt andre Skrifter sin paa Latin forfattede Dogmatik, det første Arbejde af denne Art, der har en norsk Mand til Forfatter. Den 31te Juli 1758 udnævnte Kongen ham til Biskop i Throndhjem. Fra da af tilhørte hans Virksomhed Norge med Undtagelse af, at han tilbragte Størsteparten af Aaret 1771 i Kjøbenhavn, hvortil han var kaldet af Struensee for at medvirke til Reform af Universitetet, og han har ogsaa arbejdet for Oprettelsen af et norsk Universitet. Tidligere havde han sammen med sine to lærde Venner Schoning og Suhm grundlagt Videnskabsfællesskabet i Throndhjem. Han afgik ved Døden den 25de September 1773.

I sin Virketid som Biskop i Throndhjems Stift indlagde han sig et meget berømt Navn som Naturforsker, navnlig som Botaniker; forresten gav han sig ogsaa af med historiske Studier og sees efter Ankomsten til Throndhjem endog at have lagt sig efter Oldnorsk. Som Theolog var han i et og alt luthersk rettroende. Hans i Trykken udgivne Prædikener udmerker sig ved baade Klarhed, Alvor og Varme. Om hans Virksomhed som Biskop ved man ikke meget; at han var en flittig Visitator, er dog sikkert. Hvad hans Personlighed angaar, da var han af et heftigt Sind, oprømt blandt Venner, flot for ikke at sige lefsindig i Pengeveien. Han er den lærdeste af alle de Mænd, der har indehavt Bispeembedet inden den norske Kirke.

16. Markus Fredrik Bang.

1773—1787 † 1789.

Født i Nestved paa Sjælland 1711. Efter i nogen Tid at have været Lærer ved Kjøbenhavns Vaisenhus blev han i 1739 Hospitalsprest i Throndhjem, i 1740 residerende Kapellan til Domkirken sammesteds

og i 1771 Stiftsprovst. I 1773 afflog han et Tilbud om at blive Biskop i Ribe; i November samme Aar udnævnte da Kongen ham til Guneruss Eftemand paa Throndhjems Bispestol. Tog paa Grund af Alderdomsvagthed sin Afsted i 1787 og afgik ved Døden den 15de Juni 1789. I theologisk og religiøs Henseende stod han omtrentlig paa sin Formands Standpunkt; han var ingen betydelig Personlighed, men dog en dygtig og varm hjertet Prædikant og i høi Grad godgjørende.

Dr. Johan Kristian Schönheyder.

1788—1803.

Født i Kjøbenhavn 1742; efter afsluttet Studium ved Universitetet havde han tilbragt to Aar paa en videnskabelig Udenlandsreise i Tyskland (1765—1767), var saa blevet tysk Hofprædikant hos Kristian den syvende, hvem han ledsagede paa hans bekjendte Udenlandsreise; efter derpaa at have indehavt flere forskellige prestelige Stillinger i Danmark, var han i 1782 blevet Stiftsprovst i Kjøbenhavn. Den 8de februar 1788 fik han sin Udnævnelse som Biskop i Throndhjem, hvor han døde den 14de April 1803. Han var en kundskabsrig Mand og interesserede sig navnlig for Skolevæsenet. I theologisk Henseende stod han paa Overgangen mellem gammeldags Rettroenhed og nymodens Rationalisme. Den haugianske Vækkelse, der fandt Sted i hans Embedstid, skjønte han selvfølgelig ikke. Som Prædikant var han lidet populær. Paa Grund af sin hæderlige Livsvandel og flid i Embedsførelse var han en almindelig agtet Mand.

18. Dr. Peder Olivarius Bugge.

1803—1842 † 1849.

Søn af daværende Kapellan i Holt Søren Bugge og født paa Gaarden Solberg i nævnte Prestegjeld den 2den December 1764. Sin første Undervisning fik han af sin fader, der i 1767 blev Sogneprest i Danse; i 1782 blev han Student fra Kristiansands Skole. Efter at have taget Embedseksamen i 1786 blev han det følgende Aar Sogneprest til Skulleløv paa Sjælland og i 1790 Sogneprest til Danse, idet han fik faderen uden dennes Vidende og Samtykke befordret til Øiestad Prestegjeld. Fra Danse blev han i 1799 forflyttet til Fredericia og virkede der, indtil han den 20de December 1803 blev udnævnt til Biskop i Throndhjems Stift, samme Dag som Mathias Bonfacy Krogh fik sin Udnævnelse som Biskop i de fra dette Stift nu udskilte Nord-

lands og Finnmarkens Amt. I Egenkab af kirkelig Tilsynsmand i Throndhjems Bispedømme virkede Bugge, til han tog Afsted i 1842. Han døde den 6te December 1849.

Biskop Bugge var opdraget i et alvorligt Barndomshjem af hernhutist-findede Forældre. Fra sin Studentertid af var han imidlertid mere og mere bleven paavirket af Rationalismen, der i videnskabelig Henseende ganske beherskede ham, paa samme Tid som han i sin Prædiken forkyndte en ret udpræget hernhutist farvet Kristendom. I 1818 foregik der et gennemgribende Omslag i hans indre Liv baade i theologisk og religiøs Henseende. Han var den første norske Biskop, der naaede frem til forstaaelse af den haugianske Vækkelses Betydning for Kirken, ligesom han ogsaa var Banebryder for Missionsarbeidet i vort Land. Biskop Bugge var en af sin Tids mest begavede Nordmænd, en livlig, imponerende Personlighed, ofte hensynsløs i sin Tale, frygtet for sine bidende Sarkasmer. Paa Grund af sin komplicerede Natur var han mangen Gang en Gaade for Nderverdenen; først i den senere Periode indtraadte der fuld Harmoni i hans Liv.

19. Hans Riddervold.

1843—1848 † 1876.

Født i Nærheden af Naaugaardsstrand den 7de November 1795 og Student fra Kristiania Skole 1813 — første Gang Eksamen artium blev holdt ved det ny grundlagte Universitet i vort Land — Efter at have taget Embeseksamen i 1819 blev han Høsten samme Aar residerende Kapellan i Fredrikstad og Overlærer ved Borgereskolen der i Byen, i 1832 Sogneprest i Fredrikshald, i 1841 Sogneprest til Norderhov, hvilket Embede han ikke tiltraadte, da han i 1842 udnævntes til Sogneprest i østre Totens Sognekald. Her virkede han kun kort, da han i Henhold til Provsternes ved denne Leilighed første Gang stedfundne Valg blev udnævnt til Biskop i Throndhjem den 9de Januar 1843. Udnævnt til Statsraad den 19de April 1848, tog Afsted — som saadan den 1ste Juli 1872, døde i Kristiania den 20de Juli 1876.

Dengang, da Riddervold modtog Kaldelsen til at blive Biskop i Throndhjem havde han bag sig en lang og glimrende politisk Virksomhed som Storthingsmand; af Digteren Wergeland blev han endog kaldt Storthingets „personificerede fornuft“. Det var da ogsaa hans Unseelse som Politiker, der førte ham fra Bispestolen til Statsraads-

Efter et Lithografi af en Anonym.

Reproduceret af D. G. Esfen, Kristiania.

Peder Olivarius Bugge.

taburetten. Om hans Virksomhed i Egenkab af Biskop foreligger der ikke mange Efterretninger. Det eneste Skrift han udgav i Trykken: „Bor Dronninger salves og krones i Norge?“ forfattede han i sin Bispetid.

20. Hans Jørgen Darre.

1849—1860 † 1874.

Han var en Prestesøn fra Klæbu og født der den 27de September 1803, Student fra Throndhjems Skole 1821, tog Embedseksamen 1827, blev i Begyndelsen af følgende Aar Personalkapellan hos sin fader i Klæbu og i 1833 Sogneprest sammesteds. Fra 1838 var han tillige Bestyrer af og Førstelærer ved det i nævnte Aar oprettede Lærerseminarium i Klæbu. Den 1ste Marts 1849 udnævntes han til Biskop i Throndhjems Stift, fra hvilket Embede han tog Afsked den 11te Juli 1860. Han døde under et Ophold i Spanien den 11te Marts 1874. De af ham i 1870 udgivne „Religiøse Smaadigte“ giver Indblik i en gjærende Natur med dybe om end tilbagetrængte følelser. I sin Embedstid vandt han mest Anseelse som Skolemand.

21. Andreas Grimelund.

1861—1883 † 1896.

Født paa Gaarden Grimelund i Vestre Aker den 26de Januar 1812. Faderen tilhørte de Herrnhuter, der sluttede sig til H. N. Hauge. Moderen var fra Aas og tilhørte den samme Slægt som Brødrene Siverud. Privat undervist af Pastor N. J. Holm, Profesfor S. B. Bugge og tilsidst af Sogneprest Kielland paa Finsø blev han Student i 1829 og absolverede Embedseksamen i 1835. Var derpaa Gaardbruger og Kommunemand, indtil han i 1844 blev residerende Kapellan i Mønnestad, i 1847 Residerende Kapellan i Allensaker, i 1852 Bestyrer af og Førstelærer ved det nyoprettede praktisk-theologiske Seminarium, i 1856 Sogneprest i Gjerpen og den 31te Januar 1861 Biskop i Throndhjem. Paa Grund af fremrykket Alder tog han Afsked den 17de Marts 1883; han afgik ved Døden i Kristiania den 30de Januar 1896.

Biskop Grimelund var en af sin Samtids mest fremragende Geistlige. Han sad inde med grundige theologiske Kundskaber, havde et skarpt kirkeeligt Blik, var gedigen som Prædikant, paa en Gang mild og respektindgydende i sin Optræden, en af de fineste kirkelige Skikkelser, der har siddet paa Throndhjems Bispestol.

22. Nils Laache.

1884—1892.

Født paa Gaarden Laake i Ullensaker den 6te November 1831. Var en Tid Handelsbetjent i Kristiania, blev Student i 1855, tog Embedseksamen i 1858, virkede derpaa i den indre Missions Tjeneste, indtil han i 1864 blev Stiftskapellan i Throndhjems Stift, i 1868 Sogneprest i Stenfjær, i 1878 Sogneprest i Eidanger og i Begyndelsen af 1883 Sogneprest i Arendal. Under 8de Oktober samme Aar udnævnte Kongen ham til Biskop i Throndhjem fra 1ste Januar 1884 at regne; til denne Stilling havde hans forgjænger Grimelund med Styrke udpeget ham. Han døde den 5te Februar 1892.

Biskop Laache var i sine yngre Aar blevet stærkt greben af Vækkelsen og havde virket som Lægprædikant allerede før han blev Student. Imidlertid var han fra først af en rolig og klar Mand, med udpræget Evne til at vejlede andre. Som geistlig Embedsmand gennemgik han en Udvikling, der mere og mere førte ham frem til et objektivt kirkeligt Standpunkt, om han end altid vedblev at staa Lægefolket nær. Han havde ypperlige Evner, men paa Grund af sin korte Studietid og udadvendte praktiske Virksomhed havde det ikke været ham muligt at tilegne sig mere end almindelige theologiske Kundskaber. Som Prædikant var han baade dyb, klar og varm. Hans Opbyggelsesfrister vidner om et rigt Kjendskab til det kristelige Livs Hemmeligheder.

23. Johannes Nilsson Skaar.

1892—1904.

Født i Vikør i Hardanger den 15de November 1828, dimitteret fra Stords Lærerseminarium 1848, blev Student fra Heltbergs Skole 1853 og tog theologisk Embedseksamen 1857. Samme Aar udnævntes han til Personkapellan i Nordre Aurdal; i 1862 blev han residerende Kapellan i Skien og i 1872 Sogneprest til Gjerpen; den 31te Oktober 1885 udnævnte Kongen ham til Biskop i Tromsø Stift og den 31te August 1892 til Biskop i Throndhjems Stift.

Biskop Skaar er en af vor Kirkes ypperste Prædikanter baade i Henseende til Indholdets Dybde, Formens Skjønhed og Fremsigelsens Varme, ligesom han sidder inde med grundige theologiske Kundskaber. Allerede som residerende Kapellan i Skien vakte han Opmerksomhed ved sin paa omfattende Studier hvilende Kritik over Landstads Salmebogsudkast. Senere har han uafbrudt fortsat sine

Fotografert af E. Sjæinst, Kristiania.

Reproduceret af D. G. Olsen, Christiania.

Johannes Nilsson Skaar.

Granskninger paa Salmedigtningens Omraade; i sit Hovedværk: „Norsk Salmehistorie“ viser han sig som en af sin Samtids mest fremragende Hymnologer. Under sin Virksomhed i Tromsø Stift tog han sig særlig af Lapperne, hvis Sprog han tilegnede sig i det Omfang, at han senere har kunnet tage en virksom Del i den lappiske Bibeloversættelse, som nu er fuldført, og besørge den nye Udgave af den lappiske Salmebog, hvori der findes flere af ham dels forfattede, dels oversatte Salmer.

